

Dato: 16-05-2007
Sagsnr.: 312815
Dok.nr.: 1877420

Retningslinjer for indgriben på baggrund af underretninger

Socialforvaltningen ønsker at skabe mere ensartede sagsbehandlingsrutiner for børnefamilieteamene i forbindelse med underretninger. Baggrunden herfor er dels et led i implementeringen af den nye lovgivning på området, som foreskriver udarbejdelsen af standarder i sagsbehandlingen, dels et ønske om at skabe mere entydighed omkring ansvarsfordelingen og tidshorizonten i håndteringen af underretninger.

Formålet med retningslinjerne er at skabe klare arbejdsgange og rutiner for, hvornår og hvordan der handles, når børnefamilieteamene modtager en underretning for på den måde at undgå tilfælde, hvor underretninger 'glemmes' eller ikke undergår en tilfredsstillende vurdering og behandling.

Hvad er en underretning?

En underretning forstås i denne kontekst bredt, som en henvendelse, som udspringer af en bekymring for et barn eller en ung i henhold til Servicelovens §35 og §36. En underretning kan således komme fra såvel en borger, en professionel samarbejdspartner, en forælder eller barnet/den unge selv, og den kan være skriftlig såvel som mundtlig og anonym eller navngiven.

Hvornår gribes der ind?

Børnefamilieteamets hovedmålgruppe er socialt truede børnefamilier med børn og unge i alderen 0-17(22) år, der har behov for en mere dybtgående indsats fra forvaltningen. Målgruppen omfatter altså familier, der har brug for hjælp i henhold til servicelovens børnebestemmelser, som bl.a. omfatter rådgivning, vejledning, undersøgelser, iværksættelser af hjælpeforanstaltninger og opfølgning overfor børn og unge.

Når socialcentrenes børnefamilieteam modtager en underretning, kan det bl.a. være på baggrund af mistanke om omsorgssvigt af barnet/den unge, på grund af kriminalitet begået af barnet/den unge, eller fordi familien selv synes, der er et behov for en indsats i forhold til den eksisterende situation.

Omsorgssvigt skal forstås bredt og betyder, at forældre eller de, der har omsorgen for barnet/den unge, udsætter det for psykisk og/eller fysisk overgreb, eller forsømmer det i en sådan grad, at barnet/den unges fysiske og/eller psykiske sundhed og udvikling er i fare.

Omsorgssvigt kan forekomme i større eller mindre grad, og børn og unge kan udvise forskellige tegn på omsorgssvigt. Ved modtagelse og

behandling af underretninger, er det vigtigt at være opmærksom på, om barnet/den unge udviser et eller flere af nedenstående tegn på mistrivsel eller omsorgssvigt:

Barnet/den unge:

- § Virker angst/skræmt.
- § Har koncentrationsvanskeligheder i skole/institution/dagpleje.
- § Er ude af stand til at modtage indlæring.
- § Bliver meget påvirket af uro fra omgivelserne.
- § Har problemer med at kontrollere impulser (f.eks. hyppige raserianfald, manglende kontrol over sin vrede).
- § Har en ændring i adfærd, som ikke kan henføres til almindelige udviklingsområder.
- § Mangler nysgerrighed og interesse for omgivelserne.
- § Holder sig meget for sig selv eller bliver holdt udenfor af andre.
- § Er ude af stand til at etablere sociale kontakter med jævnaldrende kammerater.
- § Klæber til de voksne eller tager afstand fra voksne.
- § Har fysiske tegn på omsorgssvigt (forsømt med hensyn til mad, bad, søvn, påklædning, mv.).
- § Virker uplejet.
- § Viser tegn på fysisk vold – f.eks. blå mærker eller mistanke om seksuelle overgreb.
- § Har mange fysiske klager (hovedpine, mavesmerter mv.).
- § Udviser tegn på spiseforstyrrelser (stærkt over- eller undervægtig).
- § Forsømmer tit skolen.
- § Har misbrugs- og alkoholvaner, der slår negativt igennem på hverdagen.
- § Virker depressiv, ulykkelig og/eller socialt isoleret.

Hos 0-2 årige skal der særlig henledes opmærksom på følgende:

- § Barnet er anspændt eller passivt, stille og tilbagetrukket.
- § Barnet har vanskeligt ved at regulere søvn, mad, opmærksomhed og stimulation.
- § Barnet udforsker omverdenen uden at søge støtte og anerkendelse fra voksne.
- § Barnet er i særlig grad klynkende og virker utrygt.

Ovenstående liste over tegn, som børn og unge kan udvise i forbindelse med omsorgssvigt, er ikke udtømmende, og det er vigtigt, at børnefamilieteamet i forbindelse med enhver underretning vurderer, om der er mistanke om, at et barn/ung er omsorgssvigtet, hvad enten det udviser et eller flere af de listede tegn eller ej.

Når der modtages en underretning i børnefamilieteamet, skal vurderingen af graden af bekymring naturligvis ligge til grund for, hvor hurtigt og hvordan der handles.

Hvordan og hvor hurtigt gribes der ind på baggrund af en underretning?

Nedenstående retningslinjer udgør en vejledende handleguide for børnefamilieteammedarbejdere, der modtager underretninger. De vejledende retningslinjer er opdelt i følgende 4 afsnit:

1. Generelle retningslinjer for behandling af alle slags underretninger
2. Retningslinjer for behandling af akutte underretninger
3. Retningslinjer for behandling af ikke akutte underretninger i kendte sager
4. Retningslinjer for behandling af ikke akutte underretninger i ukendte sager.

Retningslinjerne for behandling af henholdsvis akutte og ikke akutte underretninger i kendte og ukendte sager er skematiseret i bilag 1, 2 og 3.

1. Generelt for behandling af underretninger

Modtagelse af en underretning

En underretning kan modtages i både skriftlig og mundtlig form, og den kan være både anonym eller navngiven. Modtages den i mundtlig form, er den naturligvis omfattet af notatpligten. Hvis en mundtlig underretning modtages fra professionelle samarbejdspartnere, skal underretningen tillige indgives skriftligt.

Ved modtagelse af en underretning fra en professionel samarbejdspartner skal forældrene som udgangspunkt være orienterede om underretningens indhold. Det bør derfor fremgå af underretningen, i hvilken grad forældrene er orienteret og inddraget, eller hvorfor forældrene ikke er orienteret. Hvis dette ikke er tilfældet, tages kontakt til samarbejdspartneren med henblik på at afklare baggrunden for, at forældrene ikke er orienteret.

Modtages såkaldte 'bekymringsbreve' fra professionelle samarbejdspartnere gøres samarbejdspartneren opmærksom på, at sådanne breve sidestilles med underretninger, og at samarbejdspartneren derfor skal orientere og inddrage forældrene i samme grad som ved underretninger.

Alle underretninger, både i nye og eksisterende sager, modtages af undersøgelsesteamet, som vurderer følgende med det samme:

- Hvem og hvad handler underretningen om?
- Er der tale om en akut situation?
- Graden og karakteren af bekymring for barnet?

Ved modtagelse af en underretning, vurderes som det første, om der er tale om en akutsag. Underretningssager må betragtes som akutte, hvis det vurderes, at barnets liv og/eller helbred er i fare, eller at barnet/den unge er til fare for andre.

Ikke akutte underretninger omhandler tilfælde, hvor situationen kan være bekymrende, men hvor der ikke vurderes at være uoprettelig skade, hvis der ikke handles her og nu.

Samme dag som modtagelse vurderer undersøgelsesteamet underretningerne og igangsætter initiativer til viderebehandling af underretningen i henhold til nedenstående procedurer for behandling af henholdsvis akutte og ikke akutte underretninger.

Kvittering for modtagelse

Ved modtagelse af akutte såvel som ikke akutte underretninger kvitterer børnefamilieteamet over for underretter for modtagelsen af underretningen senest 6 hverdage efter modtagelsen af underretningen (jf. Servicelovens §36a - skabelon til kvitteringsskrivelse findes i blanketsystemet på kknet: BU 876). Bemærk, at Københavns Kommunes tilbagemeldingsgaranti på 2 dage ikke gælder ved kvittering for underretning i børnesager.

Der sendes en skrivelse til underretter, som indeholder følgende:

- Bekræftelse på modtagelse af underretningen
- Hvis muligt; oplysninger om hvilken teammedarbejder, der arbejder på sagen
- Orientering om, at underretter ifølge forvaltningens regler om tavshedspligt som udgangspunkt ikke har krav på at få oplyst, hvilke initiativer der konkret tages i forhold til barnet eller familien.

Dokumentation

Ved behandling af enhver slags underretning, sikres det, at samtlige oplysninger af relevans noteres i sagen, således at oplysningerne er tilgængelige ved en evt. overdragelse af sagen til en anden teammedarbejder eller team, eller hvis der på et senere tidspunkt modtages endnu en underretning på barnet eller søskende/samboende børn. Samme dag som underretningen modtages, noteres i sagen, hvilke reaktioner, der er iværksat på baggrund af underretningen, evt.

hvordan og hvornår underretningen håndteres senere, hvis den ikke har akut karakter.

Forældrenes samtykke

Børnefamilieteamet skal i forbindelse med indhentning af supplerende oplysninger eller videregivelse af oplysninger altid sikre sig, at forældrene har givet samtykke til at indhente og videregive oplysninger. I særlige tilfælde kan oplysninger indhentes og videregives uden forældrenes samtykke, hvis hensynet til barnet /den unge overstiger hensynet til forældrenes ønske om, at der ikke indhentes og videregives oplysninger (jf. Forvaltningslovens §28 og Retssikkerhedslovens §11).

Koordinering med andre teams, forvaltninger og kommuner

Hvis et voksenteam, et rådgivningscenter eller Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har en voksensag, der giver anledning til bekymring for et barn eller en ung i familien, skal børnefamilieteamet straks underrettes (jf. Servicelovens §35).

Flytter et familiesammenført barn til kommunen, er Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen forpligtet til at orientere det rette børnefamilieteam herom – (jf. Københavns Kommunes retningslinjer for håndtering af sager om familiesammenførte børn).

Når en familie med en børnesag flytter mellem bydele eller kommuner underrettes den modtagende bydel/kommune, og det sikres, at alle relevante oplysninger foreligger i sagen og videregives. Eventuelle spørgsmål afklares med det afgivende børnefamilieteam eller fraflytterkommunen (jf. Servicelovens §33a)

2. Akutte underretningssager

Modtagelse af en akut underretning

Ved akutsager fremgår det af underretningen, at der er mistanke om et eller flere af følgende forhold:

- At barnets liv er i fare
- At barnet er til fare for sig selv
- At barnet er til fare for andre
- At barnets helbred er i overhængende fare
- At barnet er udsat for vold eller sædelighedskrænkelser
- At barnet er udsat for grov omsorgssvigt

Når børnefamilieteamet modtager en akut underretning på et ukendt barn, er det som udgangspunkt undersøgelsesteamet, der straks handler på underretningen. Modtages en akutunderretning på et i forvejen kendt barn, kan undersøgelsesteamet eventuelt handle straks

via den teammedarbejder, der kender sagen, hvis det vurderes at være mest hensigtsmæssigt af hensyn til barnet/den unge.

Handlen på akutte underretninger

Ved modtagelse af akutte underretningssager, tages der øjeblikkeligt kontakt til barnet/den unge, dennes familie og evt. andre relevante parter med henblik på at udrede situationen. Hvis der er mistanke om alvorligt omsorgssvigt, vold eller sædelighedskrænkelser, foretages altid besøg i hjemmet, hvor også eventuelle søskendes situation vurderes. Retningslinjer for håndtering af underretninger, hvor der er mistanke om vold eller sædelighedskrænkelser ligger i Fakir¹.

Når der er taget kontakt til barnet/den unge vurderes det, om der skal iværksættes akutforanstaltninger. Er der iværksat akutforanstaltninger for et ukendt barn/ung, følges denne altid af en §38/39-undersøgelse.

Beslutes det ikke at iværksætte akutte foranstaltninger, følger den videre behandling af underretningen forløbet i ikke akutte sager, som beskrevet nedenfor.

3. Ikke akutte underretninger i en kendt sag

Modtagelse af underretningen

Modtager børnefamilieteamet en underretning vedrørende et barn eller en ung, som i forvejen kendes i teamet, videregives underretningen til den teammedarbejder, der i forvejen kender sagen. Underretningen registreres i den allerede foreliggende børnesag.

Eventuelle tvivlsspørgsmål i underretningen drøftes med underretter, herunder hvorvidt forældrene er informeret om underretningen og dens indhold.

Behandling af underretningen

Underretningen bør som udgangspunkt drøftes med forældrene og barnet/den unge umiddelbart efter modtagelse af underretningen. Hvis det i særlige tilfælde vurderes som nødvendigt kan underretningen drøftes med barnet/den unge alene og derefter med forældrene.

Hvis forældrene ikke allerede er bekendt med underretningens indhold, videregives disse informationer til forældrene, og en kopi af underretningen sendes til forældrene.

¹ På knets højre menuseide under værktøjer går man ind i 'NIS-Lovsystem' og klikker på 'NIS'. I venstre menu scroller man ned til bunden, hvor man finder 'Fælles Regler – Fakir'. Her går man ind i 'D – Social', videre ind under 'Børn og Unge' og videre til 'Børn og Unge – Administrative vejledninger'. I mappen Underretningssager finder man 'Retningslinjer for Børnefamilieteam'. I Fakir findes også mange andre brugbare vejledninger til sagsbehandlingsarbejdet.

Forældrene og barnet/den unges bemærkning eller kommentarer noteres og lægges i sagen, og forældrene og barnet/den unge orienteres om det videre forløb.

Ved behandlingen af en underretning i en kendt sag, skal det specifikt afklares:

Hvad handler underretningen om?

Foreligger der andre underretninger i sagen?

Hvilke foranstaltninger er allerede iværksat for barnet/den unge

Hvad er resultaterne af tidligere iværksatte foranstaltninger?

Foreligger der på baggrund af underretningen og drøftelserne med familien ny viden i sagen?

Endelig vurdering

På baggrund af undersøgelser og overvejelser i sagen, vurderes det konkret om:

Behandlingen af underretningen giver anledning til at iværksætte nye tiltag/eller ændre i foranstaltninger for barnet/den unge?

Konklusionen i tidligere foretaget undersøgelser fortsat er gældende, eller skal der laves en supplerende undersøgelse?

Forældrene og barnet/den unge kontaktes og informeres om det videre forløb, når det er besluttet, om der skal ske ændringer i foranstaltningerne, eller om der skal indledes en supplerende undersøgelse, eller om underretningen ikke giver anledning til yderligere indgriben. Der bør som udgangspunkt ikke gå mere end fire uger fra modtagelsen af underretningen til udfaldet på underretningen forelægges forældrene og barnet/den unge.

Hvis det vurderes som hensigtsmæssigt og i tråd med Forvaltningslovens bestemmelser, gives en tilbagemelding til relevante samarbejdspartnere, f.eks. daginstitutions- eller skoleledere, om udfaldet af underretningen og evt. det videre forløb i sagen.

4. Ikke akutte underretninger i en ukendt sag:

Modtagelse af underretningen

Modtages en underretning på et barn eller en ung, der ikke i forvejen har en aktiv sag i børnefamilieteamet, behandles underretningen af en teammedarbejder i undersøgelsesteamet. Sagen videregives til teammedarbejderen så hurtigt som muligt.

Underretningen på et barn eller en ung, som ikke kendes i forvejen, oprettes som en meddelelses/henvendelsessag, der registreres som

sådan i S&A-systemet med kode 103 00. Bemærk, at der af hensyn til familiens retssikkerhed ikke må skrives i journalsystemet i en meddelelser/henvendelsessag, ligesom sagen ikke må oprettes i BUS, da det skal være muligt at slette de meddelelser/henvendelsessager, som ikke resulterer i en børnesag.

Eventuelle tvivlsspørgsmål i underretningen drøftes med underretteren og afklares, herunder hvorvidt forældrene er informeret om underretningen og dens indhold.

Møde med forældrene og barnet/den unge

Når teammedarbejderen har modtaget en underretning kontaktes forældrene hurtigst muligt med information om, at børnefamilieteamet har modtaget en underretning, og forældrene og barnet/den unge indkaldes til et møde. Hvis det i særlige tilfælde vurderes som nødvendigt kan underretningen drøftes med barnet/den unge alene og derefter med forældrene. Som udgangspunkt skal forældrene og barnet/den unge modtage indkaldelsen til det første møde senest 10 arbejdsdage efter børnefamilieteamet har modtaget underretningen.

Forud for mødeindkaldelsen afklares det, hvorvidt forældrene er bekendt med underretningens indhold. Hvis forældrene ikke allerede er bekendt hermed, videregives disse informationer til forældrene, og underretningen vedlægges i kopi ved indkaldelsen til mødet med teammedarbejderen. Forud for mødet afklares det endvidere, om der foreligger tidligere indberetninger på barnet/den unge eller på barnet/den unges søskende eller samboende børn.

På mødet med forældrene og barnet/den unge drøftes underretningen. Forældrenes og barnet/den unges bemærkning eller kommentarer noteres og lægges i sagen, og forældrene og barnet/den unge orienteres om det videre forløb.

På baggrund af mødet med forældrene og barnet/den unge tages der i børnefamilieteamet stilling til, hvorvidt der skal indhentes yderligere oplysninger, iværksættes en §38/39-undersøgelse, eller om sagen kan ”lukkes”.

Indhentning af supplerende oplysninger

På baggrund af underretningen og mødet med forældrene og barnet/den unge og evt. underretter vurderes det, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger omkring barnet/den unges eller forældrenes situation.

Her kan øvrige teams og forvaltninger i kommunen kontaktes for at afklare øvrige forhold omkring familien, som kan være relevante i

vurderingen af, hvorledes der skal handles på underretningen. Også information fra andre børnefamilieteams kan indhentes, hvis barnet/den unge eller familien tidligere har været tilknyttet et andet socialcenter.

Ved modtagelse af tværkommunale underretninger, som vurderes som særligt komplekse, kan den afgivende sagsbehandler kontaktes med henblik på at få uddybende oplysninger i sagen.

Endelig vurdering

Når der foreligger tilstrækkelig viden om barnet og familien vurderes det, om der skal indledes en §38/39-undersøgelse. Der bør som udgangspunkt ikke gå mere end fire uger fra modtagelsen af underretningen til den endelige beslutning i underretningssagen forelægges forældrene og barnet/den unge.

Vurderingen af om der skal iværksættes en §38/39-undersøgelse kan tage udgangspunkt i følgende kriterier:

Barnets almene sundhedstilstand og sociale udvikling, herunder:

- Fysisk og psykisk udvikling
- Relationer til andre børn/unge, pædagoger/lærere og øvrigt netværk
- Ændring i adfærd
- Misbrug/kriminalitet

Karakteren og omfanget af barnets/den unges problemer

Forældrenes omsorgsevne og samspil med barnet/den unge, herunder:

- Forældrenes ressourcer og netværk
- Fysisk og psykisk tilstand og sygdom
- Misbrug/kriminalitet

Eventuelle tidligere underretninger

Kendskab til søskende

Muligheder for at løse problemerne

Forældrene og barnet/den unge kontaktes med besked om udfaldet af underretningen. Hvis det beslutes at iværksætte en §38/39-undersøgelse, informeres forældrene og barnet/den unge om formålet, forløbet og tidsperspektivet i en sådan undersøgelse.

Ved iværksættelse af en §38/39-undersøgelse, omjournaliseres underretningssagen efterfølgende til en undersøgelsessag i S&A og oprettes i BUS med kode 92.

Hvis det vurderes i tråd med Forvaltningslovens bestemmelser, gives der en tilbagemelding til relevante samarbejdspartnere om udfaldet af underretningen og eventuelt det videre forløb i sagen.

Hvis det vurderes, at der ikke er behov for at iværksætte en §38/39-undersøgelse, men at der alligevel er grund til at være opmærksom på barnet/den unges situation, kan samarbejdspartnere opmærksomhed henledes på, at de skal henvende sig på ny, hvis de vurderer, at barnet har behov for ekstra støtte.

Det kan også vurderes, om det vil være hensigtsmæssigt at barnets/familiens situation løbende følges i en tværfaglig gruppe (§37a), eventuelt med deltagelse af forældrene/familien.

Der henvises i øvrigt til Socialministeriets ”Vejledning om særlig støtte til børn og unge” (februar 2006) og ”Bekendtgørelse om underretningspligt overfor kommunen efter lov om social service” (december 2000).